

УДК 658

DOI: 10.31732/2663-2209-2025-79-248-253

Дата надходження: 24.07.2025

Дата прийняття до друку: 18.08.2025

Дата публікації: 30.09.2025

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДГОТОВКИ (ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ) ІНСПЕКТОРІВ З ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ

Олександр Правдивець

Канд. військ. наук, доцент кафедри управління фінансово-економічної безпеки Науково-навчального інституту менеджменту безпеки ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail: pravd72@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5242-9683>

METHODOLOGY FOR EVALUATING THE RESULTS OF TRAINING (ADVANCED TRAINING) OF MILITARY REGISTRATION INSPECTORS

Oleksandr Pravdyvets

Ph.D. (Military Sciences, Associate Professor of the Department of Management of Financial and Economic Security of the Scientific and Educational Institute of Security Management, University of Economics and Law «KROK», Kyiv, Ukraine, e-mail: pravd72@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5242-9683>

Анотація. У статті розглядається проблематика розробки науково-методичного інструментарію з оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку.

Актуальність теми проведеного дослідження обумовлена тим, що представлена методика забезпечує об'єктивне і всебічне оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку, зокрема їх рівня знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії відповідно до компетенцій та трудових функцій визначених у професійному стандарті «Інспектор з військового обліку» з метою подальшого визначення рівня професійної компетентності та присвоєння (підтвердження) відповідного рівня кваліфікації, визначеного професійним стандартом.

Метою цієї статті є розроблення методики оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку, яка б визначала порядок, умови її проведення та критерії оцінювання, і забезпечувала об'єктивне вимірювання рівня знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії відповідно до компетенцій та трудових функцій визначених у професійному стандарті «Інспектор з військового обліку». Методологічною основою дослідження стали методи аналізу та синтезу, спостереження, порівняння; системний, структурний, комплексний наукові підходи; процесний, функціональний, методологічні підходи.

Отримані наукові результати полягають у проведенні аналізу наукових досліджень щодо оцінки персоналу, зокрема оцінки результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку за результатами якого встановлено, що не вирішеною частиною цієї проблеми є розробка відповідної методики оцінювання, яка повинна бути орієнтована на компетентності визначені професійним стандартом, використання адаптованих до дорослих методів навчання, та впровадження справедливих і надійних методик оцінювання успішності підготовки кадрів; розробці методики оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку в якій запропоновано загальний алгоритм проведення оцінювання, визначено умови та критерії оцінювання, що заповнює наявну науково-практичну прогалину в цій сфері. Результати дослідження становлять практичну цінність для вищих навчальних закладів, інших установ та організацій, які здійснюють підготовку (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку та відкривають відповідні центри акредитації.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні науково-практичних напрямів а саме: розробка контрольно-оцінювальних матеріалів з оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку, зокрема з комплексного комп'ютерного тестування та практичного іспиту; розробка відповідного спеціалізованого програмного забезпечення за якими доцільно продовжувати дослідження.

Ключові слова: військовий облік, інспектор з військового обліку, професійний стандарт, методика оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації).

Формули 0; рис. 1; табл.:0, бібл. 12

Abstract. *The article discusses the problems of developing scientific and methodological tools for evaluating the results of training (advanced training) of military accounting inspectors.*

The relevance of the topic of the study is due to the fact that the presented methodology provides an objective and comprehensive assessment of the results of training (advanced training) of military accounting inspectors, in particular their level of knowledge, skills/abilities, communication, responsibility and autonomy in accordance with the competencies and labor functions defined in the professional standard "Military Accounting Inspector" in order to further determine the level of professional competence and assign (confirm) the appropriate level of qualification determined by the professional standard.

The purpose of this article is to develop a methodology for evaluating the results of training (advanced training) of military accounting inspectors, which would determine the procedure, conditions for its conduct and evaluation criteria, and provide an objective measurement of the level of knowledge, skills/abilities, communication, responsibility and autonomy in accordance with the competencies and labor functions defined in the professional standard "Military Accounting Inspector". The methodological basis of the study was the methods of analysis and synthesis, observation, comparison; systemic, structural, integrated scientific approaches; process, functional, methodological approaches.

The scientific results obtained consist in the analysis of scientific research on personnel assessment, in particular the assessment of the results of training (advanced training) of military accounting inspectors, according to the results of which it was established that the unsolved part of this problem is the development of an appropriate assessment methodology, which should be focused on competencies defined by professional standards, the use of adult-adapted teaching methods, and the introduction of fair and reliable methods for assessing the success of training; development of a methodology for evaluating the results of training (advanced training) of military accounting inspectors, which proposes a general algorithm for conducting assessment, determines the conditions and criteria for evaluation, which fills the existing scientific and practical gap in this area. The results of the study are of practical value for higher educational institutions, other institutions and organizations that train (advanced training) of military accounting inspectors and open appropriate accreditation centers.

Prospects for further research consist in the identification of scientific and practical areas, namely: development of control and evaluation materials for assessing the results of training (advanced training) of inspectors in military accounting, in particular in complex computer testing and practical examination; development of appropriate specialized software for which it is advisable to continue research.

Keywords: *military accounting, military accounting inspector, professional standard, methodology for evaluating the results of training (advanced training).*

Formulas 0; fig.:1, tab.:0, bibl.: 12

Постановка проблеми. Поява у 2024 році професійного стандарту “Інспектор з військового обліку” (Професійний стандарт “Інспектор з військового обліку”, 2024) стала важливим кроком до визначення кваліфікаційних вимог до таких спеціалістів. Відтепер роботодавці, які планують прийняти на роботу або перевести працівника на посаду інспектора з військового обліку, повинні керуватися зазначеним профстандартом при цьому сертифікат щодо підтвердження відповідної кваліфікації видається кваліфікаційними центрами, які утворюються відповідно до Порядку акредитації кваліфікаційних центрів (Постанова Кабінету Міністрів України, 2021). Цим Порядком визначаються критерії акредитації центрів кваліфікації, зокрема наявність контрольно-оцінювальних матеріалів для здійснення процедур оцінювання.

Разом з цим, науково-практичний інструментарій оцінювання, зокрема

методика оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку на сьогоднішній день, ще не розроблена.

Отже перед нами постає актуальне наукове завдання з розробки методики оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку відповідно до вимог Професійного стандарту «Інспектор з військового обліку».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць Н. Добрянської (2025), В. Касєвцова (2021), Ю. Тарасюка (2022), Д. Вінокурова (2022), О. Салаша 2022 & О. Георгадзе (2022), О. Талєєва & І. Талєєва (2024), Д. Кіркпатріка (1994), А. Марчука (2020), В. Ковтунець & І. Лилик (2021) засвідчує, що методика оцінювання результатів підготовки інспекторів з військового обліку повинна спиратися на міждисциплінарні підходи.

По-перше, досвід оцінювання персоналу у держслужбі та військових

формуваннях наголошує на важливості об'єктивності, прозорості та зв'язку результатів оцінки з реальними службовими показниками.

По-друге, компетентнісний підхід став домінуючим у професійному навчанні: сучасні програми мають бути націлені на розвиток конкретних компетенцій і використовувати інструменти оцінювання, що вимірюють рівень їх сформованості.

По-третє, педагогіка і андрагогіка навчання дорослих пропонують орієнтувати підвищення кваліфікації на практичну діяльність, самостійну активність слухачів і постійний аналіз зворотного зв'язку для вдосконалення навчання.

По-четверте, сучасні методи оцінювання результатів навчання передбачають поєднання якісних (портфоліо, спостереження, експертну оцінку) та кількісних (тести, рейтинги, бальні моделі) засобів, а також багаторівневий підхід від реакції слухача до впливу на результати роботи установи.

Таким чином, хоча спеціалізованих публікацій з оцінювання саме інспекторів з військового обліку небагато, існуючі дослідження дозволяють сформулювати цілісне бачення цієї проблематики. Ключовими засадами є орієнтація на компетентності визначені професійним стандартом, використання адаптованих до дорослих методів навчання, та впровадження справедливих, доброчесних і надійних методик оцінювання успішності підготовки кадрів. Впровадження зазначених підходів сприятиме підвищенню ефективності підготовки інспекторів з військового обліку і, як наслідок, підвищенню якості ведення військового обліку в організаціях України.

Тому розробка методики оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку є актуальним науковим завданням, яке потребує інтеграції міждисциплінарних знань – з менеджменту, педагогіки, трудового та спеціального права тощо.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є розроблення методики

оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку, яка б визначала порядок, умови її проведення та критерії оцінювання, і забезпечувала об'єктивне вимірювання рівня знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії відповідно до компетенцій та трудових функцій визначених у професійному стандарті «Інспектор з військового обліку». Методологічною основою дослідження стали методи аналізу та синтезу, спостереження, порівняння; системний, структурний, комплексний наукові підходи; процесний, функціональний, методологічні підходи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Присвоєння професійних кваліфікацій Інспекторам з військового обліку має відбуватися за підсумками оцінювання результатів їх підготовки (підвищення кваліфікації), яка здійснюється згідно з Програмою розробленою відповідно до професійного стандарту «Інспектор з військового обліку» та погодженою Генеральним штабом Збройних Сил України. Таким чином оцінювання результатів навчання стає найважливішим елементом процедури присвоєння професійних кваліфікацій.

Національна рамка кваліфікацій (Постанова Кабінету Міністрів України, 2011) передбачає чотири дескриптори результатів навчання, за якими визначається рівень кваліфікації: знання; вміння/навички; комунікація; відповідальність і автономія. При цьому, (Постанова Кабінету Міністрів України, 2011) дає такі визначення: знання – осмислена та засвоєна суб'єктом інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (знання фактів та уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні); вміння/навички – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання проблем. Уміння/навички поділяються на когнітивні (що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення) і

практичні (що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів); комунікація – переважно цей дескриптор описується в термінах умінь та навичок. Так, сюди відносяться: володіння професійною термінологією; вміння правильно і виразно спілкуватися з іншими учасниками виконання трудових функцій: інформувати, давати вказівки, радити тощо; вміння використовувати інформаційні технології для спілкування (електронна пошта, засоби електронних повідомлень – месенджери тощо); навички культурного спілкування; інше. У свою чергу, вимоги до здатності комікувати визначені у професійному стандарті; відповідальність та автономія – в Європейській рамці кваліфікацій, яка є важливою ціннісною рисою працівника з точки зору, роботодавців. Відповідальність працівника визначатиме його здатність працювати автономно.

Важливість цих критеріїв для присвоєння професійних кваліфікацій визначається професійним стандартом. При оцінюванні відповідальність можна оцінити за попереднім досвідом роботи, переліком виконаних робіт тощо. При оцінюванні умінь та навичок доцільно передбачити окремі складові оцінки – відповідальність і здатність працювати автономно.

Оцінюванню підлягають особи, які пройшли підготовку (підвищення кваліфікації) за програмами: «Інспектор з військового обліку» - з метою отримання первинного рівня кваліфікації або його підтвердження у визначені професійним стандартом терміни; «Старший інспектор з військового обліку» - з метою отримання наступного рівня кваліфікації або його підтвердження у визначені професійним стандартом терміни.

Крім того, відповідно до професійного стандарту оцінювання результатів навчання здійснюється для «Інспектора з військового обліку» - за 7, а «Старшого інспектора з військового обліку» - за 10 трудовими функціями та компетентностями. Отже, ураховуючи

вимоги нормативно-правових актів оцінювання результатів набутих знань відповідно до компетенцій та трудових функцій визначених у професійному стандарті «Інспектор з військового обліку» пропонується здійснювати тестовим методом шляхом проведення Комплексного комп'ютерного тестування (далі – ККТ) в якому вирішуються завдання з вибором однієї правильної відповіді (Single-Choice – SCQ): для відповіді на питання пропонується декілька варіантів, з яких лише один правильний. Оцінка за таке завдання бінарна – 0 або 1. У тесті визначаються по 10 питань з кожної теми відповідно до програми (170 питань), а також час його проходження (2 академічні години) та пороговий рівень (119 балів) успішного проходження ККТ.

За результатами успішного проходження ККТ особа допускається до складання практичного іспиту для оцінювання рівня умінь, навичок, комунікації, відповідальності і автономії відповідно до компетенцій та трудових функцій визначених у професійному стандарті «Інспектор з військового обліку».

Практичний іспит тривалістю одну академічну годину проводиться в режимі офлайн в спеціально обладнаній аудиторії. На іспит виносяться три практичних завдання. За кожну правильну відповідь слухач отримує 20 балів при цьому підсумкова максимальна сума балів за залік не може перевищувати 60 балів. Оцінювання одного практичного питання здійснюється за критеріями: «Відмінно» (16 – 20 балів); «Добре» (12 – 15 балів); «Задовільно» (6 – 11 балів); «Незадовільно» – (1 – 5 балів). Підсумкове оцінювання за практичний іспит здійснюється відповідно до суми балів, які отримав слухач за розв'язання трьох практичних завдань, що відповідають шкалі підсумкового оцінювання, а саме: «Відмінно» (48 – 60 балів); «Добре» (36 – 45 балів); «Задовільно» (18 – 32 балів); «Незадовільно» – (3 – 15 балів).

Документ про підвищення кваліфікації видається за умови набрання

учасником навчання не менше ніж 70% за підсумками тестування та отримання оцінки не нижче «Задовільно» за результатами здачі практичного заліку.

Загальна структура методики оцінювання результатів навчання Інспектора з військового обліку наведена на рис. 1.

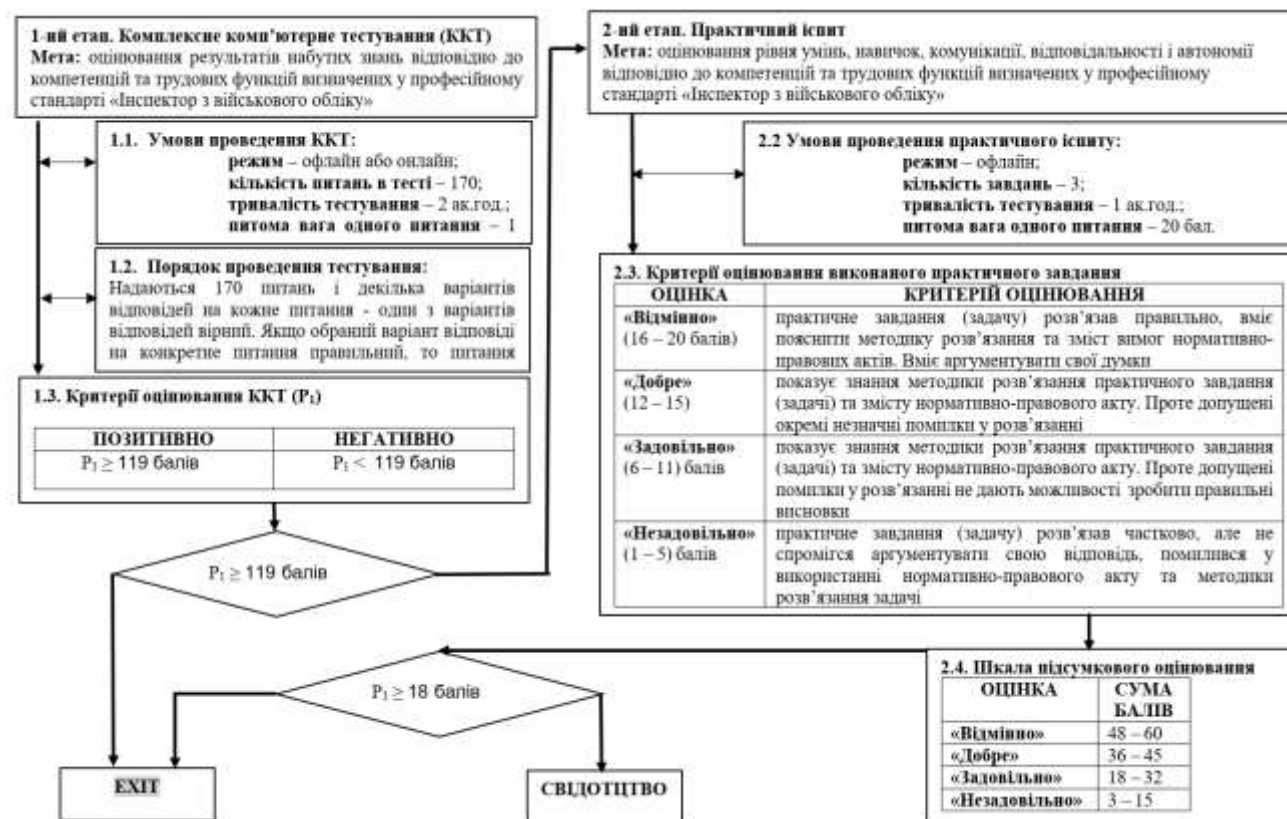

Рис. 1. Загальна структура методики оцінювання результатів навчання Інспектора з військового обліку

Висновки. У статті проведено аналіз наукових досліджень щодо оцінки персоналу, зокрема оцінки результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку за результатами якого встановлено, що не вирішеною частиною цієї проблеми є розробка відповідної методики оцінювання, яка повинна бути орієнтована на компетентності визначені професійним стандартом, використання адаптованих до дорослих методів навчання, та впровадження справедливих, доброчесних і надійних методик оцінювання успішності підготовки кадрів.

Розроблено методику оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового

обліку в якій запропоновано загальний алгоритм проведення оцінювання, визначено умови та критерії оцінювання, що заповнює наявну науково-практичну прогалину в цій сфері.

Застосування запропонованої методики забезпечує об'єктивне і всебічне оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку, зокрема їх рівня знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії відповідно до компетенцій та трудових функцій визначених у професійному стандарті «Інспектор з військового обліку» з метою подальшого визначення рівня професійної компетентності та присвоєння (підтвердження) відповідного рівня

кваліфікації, визначеного професійним стандартом.

Результати дослідження становлять практичну цінність для вищих навчальних закладів, інших установ та організацій, які здійснюють підготовку (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку та відкривають відповідні кваліфікаційні центри.

Література:

1. Реєстр професійних стандартів – професійний стандарт “Інспектор з військового обліку” (ID: 693-692) : Національне агентство кваліфікацій. https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/69392_proekt_ps_inspektor_z_vo_ostanna_versia.pdf
2. Деякі питання акредитації кваліфікаційних центрів : постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2021 № 986. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/986-2021-%D0%BF#Text>.
3. Добрянська, Н. (2025). Правове регулювання оцінювання результатів службової діяльності державних службовців в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського*. Т. 36 (75). № 1. С. 61-65.
4. Косевцов, В. (2021). Оцінювання персоналу військової організаційної структури під час виконання ним завдань за призначенням. *Social Development and Security*. № 4. С. 18-26.
5. Тарасюк, Ю. (2022). Компетентнісний підхід в освітньому процесі військових закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 2(53). С. 311–315.
6. Винокуров, Д. (2022). Методичний підхід щодо оцінювання рівня компетентностей змінного складу навчального центру. *Сучасні інформаційні*

Визначені подальші напрями наукових досліджень, а саме: розробка контрольно-оцінювальних матеріалів з оцінювання результатів підготовки (підвищення кваліфікації) інспекторів з військового обліку, зокрема з комплексного комп'ютерного тестування та практичного іспиту; розробка відповідного спеціалізованого програмного забезпечення.

- технології у сфері безпеки та оборони*. № 2(44). С. 69-73.
7. Салаш, О., Георгадзе, О. (2022). Часткова методика оцінювання стану індивідуальної підготовки військовослужбовців в органах військового управління. *Social Development and Security*. Т. 12. № 5. С. 10-20.
8. Тадеєв, П., Тадеєва, М. (2004). Форми і методи оцінювання результатів сформованості операційних та практичних умінь учнів наукових ліцеїв (вітчизняний та зарубіжний формат). *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. № 1(108). С. 215-230.
9. Kirkpatrick, D. (1994). *Evaluating Training Programs: The Four Levels*. –San Francisco, CA: Berrett-Koehler Publishers, Inc. 340 p.
10. Марчук, А. (2020). *Андрагогіка: навчальний посібник*. Львів: ДУВС. 300 с.
11. Ковтунець, В., Лилик, І. (2021). *Посібник для оцінювачів результатів навчання для присвоєння професійних кваліфікацій*. Київ: ВІСТКА. 156 с.
12. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.